

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง “การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data)”

เรียบเรียง นางสาวนริศรา เพชรพนาภรณ์ บรรณารักษ์ชำนาญการ
กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิชาการ

ออกอากาศ มิถุนายน ๒๕๖๐

องค์กรระดับนานาชาติและกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วร่วมกันผลักดันแนวคิด รัฐบาลแบบเปิด ซึ่งต้องมีความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ ความสามารถในการเข้าถึงการบริการของภาครัฐ การให้ข้อมูล การตอบสนองความต้องการของประชาชน การเพิ่มศักยภาพด้านคุณภาพ การลดโอกาสคอร์รัปชัน และการสร้างความไว้วางใจต่อภาครัฐ กลไกสำคัญสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด คือ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government Data) ตามนิยามขององค์กรสหประชาชาติ หมายถึง ข้อมูลสารสนเทศของรัฐบาลที่ให้บริการอย่างเปิดเผยผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึง นำไปใช้งานต่อ และแจกจ่ายได้โดยไม่มีข้อจำกัด

สำหรับประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า ถ้าประชาชนไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของรัฐ กลายเป็นช่องทางให้ผู้ไม่หวังดีแอบอ้าง หลอกหลวง และกดขี่ข่มเหงประชาชน ทำให้ประชาชนเดือดร้อนเสื่อมเสียพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ จึงทรงริเริ่มการออกหนังสือชื่อ ราชกิจจานุเบกษา อย่างต่อเนื่อง เพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พระบรมราชโองการ กฎหมาย คำสั่งต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ จากนั้นก็มีพัฒนาการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐเรื่อยมา จนกระทั่งปี ๒๕๔๐ ได้มีประกาศพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีหลักการสำคัญว่า “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง ชื่อว่า คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ มีอำนาจหน้าที่ในการสอดส่องดูแล ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ พิจารณาเรื่องร้องเรียนจากประชาชน กรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่บัญญัติไว้ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับการพัสดุ การบริหารงานบุคคล การให้บริการประชาชน การบริหารงบประมาณแผ่นดิน การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ

การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในเดือนเมษายน ๒๕๕๙ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ระยะ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑ ทำให้มีการจัดตั้งสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เพื่อดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบริหารจัดการโครงการศูนย์กลางข้อมูลภาครัฐ ภายใต้เว็บไซต์ <https://data.go.th> ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับค้นหาชุดข้อมูลแบบเปิดของภาครัฐ ข้อมูลที่น่าเสนอนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วย ๑. ความโปร่งใสด้านการคลัง ๒. การเข้าถึงข้อมูล ๓. การเปิดเผยข้อมูลด้านรายได้และทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และ ๔. การมีส่วนร่วมของประชาชน

ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๐ เว็บไซต์นี้มีชุดข้อมูลเผยแพร่ทั้งสิ้น ๙๑๕ ชุดข้อมูล ชุดข้อมูลที่เผยแพร่แบ่งเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ เช่น งบประมาณ และการใช้จ่ายของภาครัฐ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เศรษฐกิจ การเงิน และอุตสาหกรรม การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น โดยมีหน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลมากกว่าหนึ่งร้อยหน่วยงาน ข้อมูลที่เผยแพร่ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบไฟล์ pdf และไฟล์ excel

ตัวอย่างชุดข้อมูลที่มีการเผยแพร่ เช่น รายงานการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ แยกเป็นรายเดือน จัดทำโดยกรมบัญชีกลาง สถิติรายได้เฉลี่ยต่อปีของคนและครัวเรือน (รายจังหวัด) จัดทำโดยกรมการพัฒนาชุมชน ข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคล รายชื่อนิติบุคคลจัดตั้งใหม่ในแต่ละเดือน จัดทำโดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สถิติการศึกษาต่อของนักเรียนทุนรัฐบาล แบ่งตามสาขาวิชา จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือข้อมูลนำเข้าอาหารสัตว์ จัดทำโดยกรมปศุสัตว์ เป็นต้น

แม้ว่าประเทศไทยจะอยู่ในช่วงเริ่มต้นนำเข้าสู่ชุดข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ แต่การดำเนินงานยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่องและขยายขอบเขตมากยิ่งขึ้น เพราะต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐมีความสำคัญถือเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการทำงานภาครัฐ นอกจากเพื่อตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงาน หรือการใช้อำนาจของรัฐบาล ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของภาครัฐ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแล้ว ข้อมูลเหล่านี้หากนำไปวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้ว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการ หรือสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างมากมาย

บรรณานุกรม

คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ. (๒๕๕๘). รายงานการประชุมคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ครั้งที่ ๕/๒๕๕๘ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘. สืบค้น ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ จาก

https://www.ega.or.th//upload/download/file_3099130498de675caa68599a95cb6970.pdf

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘). ศัพท์น่ารู้ : รัฐบาลในรูปแบบต่างๆ. สืบค้น ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ จาก <https://ega.or.th/th/content/890/855/>

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. (๒๕๕๙). การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด: นวัตกรรมการบริหารราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย. สืบค้น ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ จาก

https://www.ega.or.th/upload/download/file_8fa586cf682605b8cbaf62cefcf901c0.pdf

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (ม.ป.ป.). พระราชปรารภให้ตั้งการตีพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา. สืบค้น ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ จาก <http://mratchakitcha.soc.go.th/history2.html>

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย). (๒๔ เมษายน ๒๕๖๐). Open Data คืออะไร?. สืบค้น ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ จาก <http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/202/1/Open%20Data%20%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3?>